

dette Tilfælde bliver i Modsætning til den højtærede Justitsminister — paa det Standpunkt, at jeg sætter selve Livet og dets Krav højere end det juridiske Lovtrækkeri. Det er vedblivende min Opfattelse, at Socialdemokratiets Syn er det rette, og at den højtærede Minister og hans Parti er kommet ind paa et Halvheds-Standpunkt, som ikke lader sig forsvare hverken til den ene eller den anden Side. Vi ønsker ikke i denne Sag at gøre den højtærede Minister og hans Parti Selskab. Vi vælger at gaa mere radikalt til Værks, og jeg tror, at vi i dette Tilfælde er mere i Overensstemmelse med Livet og dets Krav, end den højtærede Minister og hans Parti er.

Justitsministeren (Zahle): Nej, jeg tror, at det ærede socialdemokratiske Parti denne Gang er kommet ganske i Uoverensstemmelse med Livets Krav. Livets Krav er i dette Øjeblik at skaffe Penge til Udlaan til Landarbejdere og at skaffe Jord, paa hvilken Landarbejderne kan arbejde. Disse Livets Krav fyldestgør vi ved Gennemførelsen af dette Lovforslag, der, som jeg før har sagt, giver 100 Mill. Kr. i Penge og 40 000 Tdr. Land i Jord. Ved det, Socialdemokraterne har stillet op, tilfredsstilles intet Livets Krav, thi derved naas absolut intet.

Steincke: Det kan ikke nytte noget at diskutere det Spørgsmaal, som her er rejst, ud fra et rent juridisk Grundlag. Vi maa se paa det, som ogsaa den ærede Ordfører for mit Parti (Johansen) sagde, saaledes, at Socialdemokratiet overfor et saadant Spørgsmaal ser anderledes end alle andre Partier. Spørgsmaalet er her for os hverken i første eller anden Række juridisk, og Erfaringen har for øvrigt lært mig, at jo længere tilbage i Tiden en Sags Historie gaar, og jo større økonomiske Interesser der er knyttet til den, des mere tvivlsomt, men ogsaa des mere ligegyldigt bliver Sagens rent juridiske Synspunkt. Som jeg tidligere har sagt: den rent formelle Jura har for os ingen Interesse som andet end en rent logisk Tankegymnastik, og den forekommer i øvrigt sjælden eller aldrig, kan jeg sige, i det praktiske, end sige i det politiske Liv, bag hvilket man altid, naar man ser nærmere til, vil finde Interesserne. Med andre Ord, man opstiller først det Maal, man ønsker at naa, det Maal, man føler som det retfærdige, og bagefter finder man saa den rent juridiske Begrundelse. De, der er kendte med saa bekendte og saa konservative Juristers

Værker som Matzens, Goos' og Nellemanns, vil kunne se, hvor slaaende Beviser for den formelle juridiske Fortolkning man stadig finder baade i Retslæren og ikke mindst i Statsretslæren og den politiske Ret. Bagved ligger næsten altid dette næsten selvfølgelig Hensyn, at Juraen tjener det praktiske Livs Interesser, det være sig økonomiske, politiske eller andre. Navnlig i en Sag som denne, hvis Historie gennem Tiderne er kendt nok, er det nationaløkonomiske og sociale Grunde, alene, der dikterer os vort Standpunkt, saaledes som ogsaa det ærede 2det Medlem for 6te Kreds (Johansen) nærmere har udviklet det, og som det staar i Folketingets Betænkning Side 5: „Tiden og Udviklingen kræver, at de neppe 100 Slægter nu giver Afkald paa de Privilegier og urimelig store Besiddelser, de har samlet sig i Tidernes Løb under Statens Beskyttelse. Det kan ikke længere taales, at disse store Adelsgodser — meningsløst store for een enkelt Familie, der ofte ejer megen Privatejendom ved Siden af — ligger i Vejen for Udvikling og Fremgang, at de spærrer Befolkningen ude fra Jorden og Byer fra deres naturlige Udvidelsesomraade, at frugtbart Agerland enten ikke udnyttes efter dets Evne eller helt unddrages Dyrkning. Arbejdet kræver her en Omvæltning. De hundredetusind jordløse og hjemløse kræver det med stedse stigende Styrke. Enhver Mand og Kvinde har en medfødt Ret til mod en rimelig Afgift at erholde Jord til Hjem og Virke i sit Fædreland. Og det bliver i Længden farligt for selve Samfundet ikke at opfylde dette berettigede Krav.“ Det er vort Grundsynspunkt, og vi tager Konsekvensen deraf. Vi kan ikke optage denne Diskussion alene paa et rent formelt juridisk Grundlag. Hensynet til rent juridiske Betragtninger og Grunde er overfor dette vort Synspunkt ganske underordnet. Alligevel mener vi at have taget det Hensyn dertil, som vi mener, vi kan tage, saa vidt det er rimeligt og forsvarligt. Jeg har læst Masser af Betænkninger og Pjecer om disse Godser og Utal af juridiske Betragtninger baade her og der angaaende det oprindelige Retsgrundlag, Overgangen til fri Ejendom o. s. v., o. s. v., og al denne Jura har alligevel ikke gjort noget særligt Indtryk paa mig. Jeg er efter dette som før af økonomiske, sociale og politiske Grunde parat til at tage Konsekvensen af Socialdemokratiets Grundopfattelse af, hvad jeg vil kalde højere Hensyn end juridiske.

Hvad først Godser uden Hjemfaldsret